

Antibiotiká.
Používajte ich rozumne!

Tlačová konferencia
HOTEL BRATISLAVA
15. novembra 2016

Tlačová správa

Antibiotiká. Používajte ich rozumne!

Bratislava, 15. novembra – Slovenská republika patrí v rámci Európskej únie ku krajinám s najvyššou spotrebou antibiotík. Najväčším dôsledkom nadužívania antibiotík je vznik rezistentných baktérií, ktoré dokážu skomplikovať liečbu závažných ochorení.

V súčasnosti sa odhaduje, že bakteriálne infekcie odolné voči liekom, spôsobia každoročne v EÚ najmenej 25 000 úmrtí pacientov. Dodatočné náklady na zdravotnú starostlivosť si vyžadujú 1,5 miliardy eur. Ak situáciu nezačneme urýchlene riešiť, čísla budú v ďalších rokoch dramaticky stúpať a antibiotiká prestanú zachraňovať životy.

Antibiotiká – najčastejšie predpisované lieky

Pred objavením antibiotík Alexandrom Flemingom (1928, penicilín) státisíce ľudí bežne zomierali na bakteriálne ochorenia, ako zápal pľúc, čierny kašeľ, škvrnitý týfus, cholera, záškrt a pod. Odvtedy antibiotiká zásadne zmenili liečbu smrteľných infekcií, no rozsiahle používanie antimikrobiálnych látok v humánnej a veterinárnej medicíne urýchlilo vznik a šírenie rezistentných mikroorganizmov. Situácia sa zhoršila aj z toho dôvodu, že investície do vývoja nových účinných antibiotík neboli dostatočné.

Antibiotiká patria u nás medzi najčastejšie predpisované lieky. V minulom roku (2015) sa na Slovensku spotrebovalo 6 miliónov balení, keď 80 % antibiotík predpísali ambulantní lekári a 20 % nemocnice.

Čo sú antibiotiká

Antibiotiká sú lieky, ktoré ničia baktérie, alebo bránia ich rastu, a tým liečia infekcie. Ide o lieky, ktoré sú určené **výhradne na bakteriálne infekcie**. Väčšina, až 80 % infekcií dýchacieho traktu, je však vírusového pôvodu, a liečba antibiotikami preto neprináša chorému žiadny účinok. Naopak, ak sú antibiotiká predpísované nesprávne, organizmu škodia. Jeden z účinných nástrojov lekárov pri rozpoznávaní typu infekcie je **test hladiny C-reaktívneho proteínu (CRP)**.

„ATB sú vzácne lieky, ktoré musíme používať s rozumom. Ak nemáme k dispozícii laboratórne výsledky, odlišujúce vírusovú od bakteriálnej infekcie, potom je predpisovanie antibiotík len hádanie,“ hovorí MUDr. Jana Bendová zo Slovenskej spoločnosti všeobecného praktického lekárstva.

Najnovší prieskum ukazuje, že v posledných siedmich rokoch užívanie ATB v Európskej únii kleslo o 6 percentuálnych bodov. Na druhej strane, v posledných 12 mesiacoch užíla antibiotiká až jedna tretina Európanov. Užívanie ATB je vyššie medzi ľuďmi s nižším vzdelaním (39 %) a v horších ekonomických podmienkach (44 %). *„Z týchto údajov vyplýva, že prijaté opatrenia sú užitočné a je potrebné v nich intenzívne pokračovať,“* dodáva Ingrid Ludvíková zo Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku.

Rezistencia na antibiotiká vzniká ako dôsledok nesprávnej a nadmernej konzumácie antibiotík. Citlivé baktérie sú antibiotikami usmrtené, avšak rezistentné baktérie – aj napriek podávaniu antibiotík – v organizme ďalej rastú a množia sa.

Rezistentné baktérie oslabujú nielen organizmus pacienta, ale môžu sa nekontrolovane šíriť, až nakoniec spôsobia infekcie u ľudí, ktorí neužívali žiadne antibiotiká. Pacientov v nemocniciach ohrozujú najmä **nozokomiálne infekcie** (nemocničné nákazy), ktoré vznikajú kvôli pobytu v zdravotníckom zariadení, kde je zvýšený výskyt odolných baktérií.

„Myslím si, že vzniku nozokomiálnych infekcií v nemocnici sa nedá úplne zabrániť, ale našou povinnosťou je, aby sme ich minimalizovali – tým, že budeme vzdelávať zdravotnícky personál aj pacientov,“ hovorí štátna tajomníčka Ministerstva zdravotníctva SR, doc. MUDr. Andrea Kalavská, PhD., MHA.

„Multirezistentné baktérie spôsobujú infekcie v nemocniciach – tzv. nemocničné infekcie. Ich výskyt, ako i spotreba antibiotík v nemocniciach, sa na Slovensku nelíši od ostatných krajín EÚ. Na Slovensku je však v súčasnosti nižší počet nemocničných hygienikov a epidemiológov, ako v ostatných krajinách EÚ,“ skonštatoval prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD., prezident Slovenskej spoločnosti infektológov SLS.

Internetová stránka Život bez antibiotík

Skúsenosti z vyspelých krajín ukazujú, že cielená analýza a edukácia odbornej aj laickej verejnosti dokáže meniť postoje ľudí v súvislosti s používaním antibiotík. Aj preto sa občianske združenie **SLOVENSKÝ PACIENT**, ktoré v roku 2014 vytvorilo internetovú stránku www.zivotbezantibiotik.sk, problematike antibiotickej rezistencie dlhodobo venuje. Do rámca témy „antibiotiká“ pritom patria aj ďalšie aktivity, ako každoročná organizácia kampane Týždňa zvyšovania povedomia o antibiotikách, laické prieskumy medzi pacientmi, či komunikácia s lekármi o problematike AMR. Združenie vytvára priestor aj na diskusiu s príslušnými orgánmi štátnej správy.

„Ak nie sú antibiotiká predpísané a užívané správne, tak viac škodia, ako zlepšujú zdravie. Udržanie účinnosti antibiotík, a to aj pre ďalšie generácie, je úlohou nás všetkých,“ zdôrazňuje predseda združenia, Ing. arch. Radoslav Herda.

O antibiotikách sa hovorí aj v OSN

O vážnosti hrozby antibiotickej rezistencie (AMR) svedčí aj fakt, že táto téma sa stala prioritou na 71. valnom zhromaždení OSN v septembri 2016. Bolo to len štvrtýkrát v histórii, čo sa OSN zaoberala zdravotníckou problematikou.

"Regionálny úrad WHO pre Európu prijal v roku 2011 Európsky akčný plán pre rezistenciu na antibiotiká, z ktorého čerpajú členské štáty pri vypracovaní a implementovaní národných akčných plánov. Cieľom je zabránenie ďalšiemu narastaniu rezistencie na antibiotiká a iné antimikrobiálne lieky, zníženie chorobnosti a úmrtnosti na infekcie, rezistentné na liečbu. Dá sa to dosiahnuť koordinovaným úsilím ministerstva zdravotníctva, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a občanov, respektíve pacientov, ktorých treba kontinuálne vzdelávať," hovorí MUDr. Darina Sedláková, MPH, zástupkyňa Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku.

"Priятие akčného plánu boja s antimikrobiálnou rezistenciou považujem za spôsob, ako sa s ňou dá efektívne bojovať," potvrdila štátna tajomníčka MZ SR Andrea Kalavská.

Zastaviť vývoj rezistentných baktérií a zachovať účinnosť existujúcich antibiotík dokáže len zodpovedný prístup všetkých z nás. Lekárov, aj pacientov. Alfa a omega riešenia tohto problému je: **zodpovedné užívanie antibiotík**. Pomáhame tým nielen sebe, ale aj ďalším generáciám. Pretože o pár rokov už nemusia byť dnešné antibiotiká v boji s baktériami účinné.

Štyri rady, ako správne užívať antibiotiká

- Antibiotiká užívajte iba v prípade, že vám ich predpíše lekár.
- Vždy doužívajte celú predpísanú dávku, a to aj vtedy, keď sa už cítite lepšie.
- Nikdy neužívajte nespotrebované antibiotiká.
- Nikdy sa s druhými ľuďmi nedel'te o antibiotiká.

Správnym užívaním antibiotík znižujete možnosť, že vám nabadúce nezaberú.

Podrobnejšie informácie o problematike nájdete na www.slovenskypacient.sk a www.zivotbezantibiotik.sk.

SLOVENSKÝ PACIENT

Občianske združenie SLOVENSKÝ PACIENT, v spolupráci s odborníkmi, zástupcami patientskych organizácií a dobrovoľníkmi, vytvára jednotný hlas pacientov na Slovensku. Svojimi aktivitami posilňuje bezpečnosť pacienta a bojuje za dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre všetkých, ktorí sú povinnými platiteľmi v systéme. Pre širokú verejnosť ponúka internetovú stránku www.slovenskypacient.sk s mesačnou návštevnosťou 170 000. Členovia združenia Slovenský pacient nie sú členmi žiadnej politickej strany a nezastupujú žiadnu záujmovú skupinu.

Kontakt pre médiá:

SLOVENSKÝ PACIENT, občianske združenie
Ing. arch. Radoslav Herda
e-mail: herda@slovenskypacient.sk
mobil: 0905 225 630